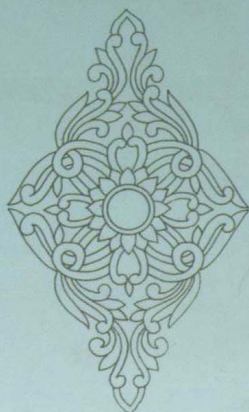

شېخاڭ يېنى - تېخىكا نەشرىياتى

يېشىلەنلەرنىڭ
مۇرەككەپ دۈرا رېتسېپلىرى
ئۇيغۇر

تۈردى ھەممە د ھاجىم

ئۇيغۇر تېبابىتى مىراسلىرى

نۇردى ئەھمەد ھاجىم

ئۇيغۇر

تېبابىتىدە كۆپ ئىشلىتىلىدىغان
مۇرەككەپ دورا رېتسىپلىرى

شىنجاڭ پەن - تېخنىكا نەشرىياتى

责任编辑: 买买提肉孜·买买提斯依提
瓦尔斯江·买买提

责任校对: 瓦尔斯江·买买提
玛尔哈巴·阿不都尼依木

装帧设计: 艾克拜尔·排祖拉

维吾尔医遗产 ——

维吾尔医常用复方 (维吾尔文)

吐尔迪·艾合买提阿吉 著
安尼瓦尔·托乎提 整理
阿布都吾甫尔·吐尔迪阿吉
安尼瓦尔·托乎提 审订
阿米尔·阿不都卡德尔

新疆科学技术出版社出版
(乌鲁木齐市延安路21号 邮政编码: 830001)

新疆新华书店发行

新疆新华印刷厂印刷

890mm × 1194mm 32开本 15.75印张
2006年5月第1版 2006年5月第1次印刷
印数: 1~3000册

ISBN 7-80727-287-2 (民文) 定价: 48.00元

图书在版编目(CIP)数据

维吾尔医遗产—维吾尔医常用复方 / 吐尔迪·艾合买提阿吉
著. 乌鲁木齐: 新疆科学技术出版社, 2006. 4

ISBN 7-80727-287-2

I. 维... II. 吐... III. 维吾尔族—民族医学—复方(中药)—维吾尔语(中国少数民族语言) IV. R291.5

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2006)第 034746 号

مەتروزی مەتسییت
مەسئۇل مۇھەررىرلىرى: ۋارىسجان مۇھەممەت
مەسئۇل كوررېكتورلىرى: ۋارىسجان مۇھەممەت
مەرھابا ئابدۇنەیم
بېزەك لایىھىلىگۈچى: ئەكبەر پەيزۇللا

ئۇيغۇر تېبابىتى مىراسلىرى ئۇيغۇر تېبابىتىدە كۆپ ئىشلىتىلىدىغان مۇرەككەپ دورا رېتسېپلىرى

* * *

شىنجاڭ پەن تېخنىكا نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى يەنئەن يولى No21 پوچتا نومۇرى : 830001)

شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسى تارقاتتى

شىنجاڭ شىنخۇا باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى

فورماتى: 890mm × 1194mm 1 / 32 باسما تاۋىقى: 15.75

2006 - يىل 5 - ئاي 1 - نەشرى

2006 - يىل 5 - ئاي 1 - بېسىلىشى

تىراژى: 3000 ~ 1

ISBN 7-80727-287-2

باھاسى: 48.00 يۈەن

ئاپتورنىڭ تەرجىمىھالى

ئىنسانىيەتنىڭ ئەقىل كۆزىگە زىيا بېغىشلاپ، دەۋرلەر قېتىدا ئەتىۋارلىنىپ كېلىۋاتقان تارىم مەدەنىيىتى جۇڭخۇا مەدەنىيەت خە. زىنسىدىكى بىباھا گۆھەر بولۇش سۈپىتىدە جاھاننى ئۆزىگە جەلپ قىلىپ كەلمەكتە. ئۇيغۇر تېبابىتىمىزگە چەكسىز ساداقەتمەنلىك بىلەن ۋارىسلىق قىلىپ، ئۇنى داۋاملاشتۇرۇش، بېيىتىش، تولۇقلاش جەھەتلەردە سەمىمىي مېھنەت قىلىش بىلەن بىللە، ئۇيغۇر تېبابىتى دورىلىرىنى ئۆز جىسمىدا سىناق قىلىپ مۇۋەپپەقىيەت قازانغان مەرھۇم تۇردى ئەھمەد ھاجىم ئۇيغۇر تېبابىتىگە ئالەمشۇمۇل تۆھ. پىلەرنى قوشقان زاتلىرىمىز ئىچىدىكى ئەللامە سۈپەت پازىل كى. شىدۇر. مەرھۇمنىڭ ئىنسانلارنىڭ ئۇزۇن ئۆمۈر كۆرۈشى بويىچە ئېلىپ بارغان تەتقىقاتلىرى ھازىرمۇ مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە بولۇپ، ئۇنىڭ ئىلمىي قىممىتى بىر - بىرلەپ كىشىلەرگە ئايان بولماقتا.

مەشھۇر ھەكىم تۇردى ئەھمەد ھاجىم 1863 - يىلى ئەتىيازدا خوتەن بوستانلىقىدىكى زۇمرەت ماكان تەۋەككۈلدە ئۆز زامانىسىدىكى كۆزگە كۆرۈنگەن تېۋىپ ئەھمەد ئاخۇنۇمنىڭ ئائىلىسىدە يورۇق دۇنياغا كۆز ئاچقان. تۇردى ئەھمەد ھاجىم يەتتە ياشقا كىرگەندە، ئەخمەد ئاخۇنۇم پالەچ كېسەللىكى بىلەن ۋاپات بولغان. تۇردى ئەھمەد ھاجىم شۇنىڭدىن كېيىن ئانىسى جېنەستە خېنىمنىڭ تەربىيىدە سىدە چوڭ بولغان. ئۇ ئون ياشقا كىرگەن يىلى جېنەستە خېنىم تۇردى ئەھمەد ھاجىمنى تەۋەككۈلدىكى نامى كۆپكە تونۇشلۇق بولغان تېۋىپ توختى ئاخۇنۇمغا شاگىرتلىققا بەرگەن. تۇردى ئەھمەد ھاجىم توختى ئاخۇنۇمنىڭ ھۇزۇرىدا 40 ياشقا كەلگۈچە تېبابەت ئىلمى ۋە

ئەرەب، پارس، ئوردۇ تىللىرى بويىچە تەلىم ئالغان. 1900 - يىلى
 ئۇستازى توختى ئاخۇنۇم بىلەن ھەج سەپىرىگە ئاتلىنىپ، يول ئۈس-
 تىدە ئات ئۇلاغلىرىدىن ئايرىلىپ قالغاندىن كېيىن، ئۇستازىنى ئودا
 ئون نەچچە كۈن يۈدۈپ ماڭغان. ئۇلار ھىندىستاننىڭ كاراچى شە-
 ھىرىگە يېتىپ كەلگەندە، تۇردى ئەھمەد ھاجىمنىڭ ئۇستازىغا بول-
 غان ۋاپادارلىقى بۇ شەھەردىكى كىشىلەرنى جەلپ قىلىپ، ئۇنىڭ
 نامى كاراچى شەھىرىنىڭ باشلىقىغىچە يېتىپ بارغان. كېيىن، ئۇ
 كاراچى شەھىرى دوختۇرخانىسىدىكى خادىملارنىڭ قىزىقىشىنى
 قوزغاپ، ئۇنىڭ نامى ئېغىزدىن - ئېغىزغا كۆچۈپ، ھىندىستاننىڭ
 بومباي، راۋالپىندى، ھەيدەرئاباد قاتارلىق شەھەرلىرىگىچە يېتىپ
 بارغان. تۇردى ئەھمەد ھاجىم سەئۇدى ئەرەبىستانغا بېرىپ، ھەج
 پائالىيىتىنى ئاخىرلاشتۇرغاندىن كېيىن، كاراچىغا قايتىپ
 كېلىپ، بەندەر دوختۇرخانىسىدىكى خادىملارنىڭ تەلىپى بويىچە بۇ
 يەردە بىر مەزگىل ئىشلەپ، كېيىن خوتەنگە قايتىپ كەلگەن.
 1910 - يىلى لوپ ناھىيىسىنىڭ سامپول يېزىسىدىكى يۇرت مۆتىدە-
 ۋەزىرلىرى نۇرغۇن سوۋغا - سالاملارنى تەييارلاپ، تۇردى ئەھمەد ھا-
 جىمنى تەۋەككۈلدىن سامپول يېزىسىغا كۆچۈرۈپ چىققان.
 1956 - يىلى تۇردى ئەھمەد ھاجىم پارتىيە، ھۆكۈمەتنىڭ قول-
 لىشى ئارقىلىق، بىر نەچچە ھەكسىمىلەرنى ھەرىكەتلەندۈرۈپ، ئۆزلى-
 رىنىڭ دورا - دەرمەكلىرىنى پاي قىلىپ، لوپ ناھىيىلىك ئۇيغۇر
 تېبابەت شىپاخانىسىنى قۇرۇپ چىققان.
 مۆھتىرەم زات مەدەنىيەت ئىنقىلابى مەزگىلىدە كۆپ سورۇق-
 چىلىق تارتقان بولسىمۇ، ئۇيغۇر تېبابىتىگە بولغان ئوتتەك قىز-
 غىنلىقى بىلەن تەتقىقات ئىشلىرىنى ئۈزۈپ قويماي داۋاملاشتۇرغان.
 1975 - يىلى تۇردى ئەھمەد ھاجىم خوتەن ۋىلايەتلىك ئۇيغۇر تېبابەت
 دوختۇرخانىسىغا يۆتكىلىپ كېلىپ، ئۆمرىنىڭ ئاخىرىغىچە، يەنى
 1987 - يىلىغىچە داۋالاش ئىشلىرى بىلەن شۇغۇللانغان.

مەرھۇم تۇردى ئەھمەد ھاجىم بىر ئەسىردىن ئارتۇق ۋاقىتتا سان - ساناقسىز بىمارلارنى تۈرلۈك كېسەللىك ئازابىدىن قۇتۇلدۇرۇپ، ئەل - جامائەتنىڭ، پارتىيە، ھۆكۈمەتنىڭ ئەتىۋارلىشىغا ئېرىشكەن.

تۇردى ئەھمەد ھاجىمنىڭ كېسەللىكلەرگە دىئاگنوز قويۇش سەۋىيىسى يۇقىرى بولۇپ، قويغان دىئاگنوزى ھازىرقى زامان تەك-شۈرۈش سايمانلىرىنىڭ نەتىجىسى بىلەن ئوخشاش چىقاتتى. ئۇ تومۇر تۇتۇشتا بىمار تومۇرىنىڭ نورمال ھالەتكە كېلىشىنى نەزەردە تۇتۇپ، ئالدى بىلەن بىمارنىڭ روھىي ھالىتىنى تۇراقلاشتۇرۇپ، دىلىدىكى ۋەھىمىسىنى كۆتۈرۈۋېتىپ، ئۇنى غەمدىن خالاس قىلغان. دىن كېيىن، ئاندىن تومۇر ھەرىكىتىنى تەكشۈرەتتى. ئۇ ئۇستازىدىن مىراس بولۇپ قالغان «تەرياق» دېگەن دورىنى كۆپ ياسايتتى ھەمدە ئۇنى يېنىدىن ئايرىمايتتى. ئۇ: «بۇ دورا 90 نەچچە خىل كېسەللىككە مەنپەئەت قىلىدۇ» دەيتتى. بۇ دورىنىڭ ھەرخىل يەللەرنى ھەيدەش خۇسۇسىيىتى بولۇپ، شىپالىق ئۈنۈمى ناھايىتى يۇقىرى ئىدى. تۇردى ئەھمەد ھاجىم ئاساسەن يۈرەك، مېڭە قان تومۇر كېسەللىكلىرى، رېماتىزم، مۇپاسىل، نۇقرەس قاتارلىق كېسەللىكلەرنى داۋالاشتا مول تەجربىگە ئىگە ئىدى. بىمارلارنى داۋالاشتا چايلىق دورىلارنى ئاساسىي ئورۇندا قويۇپ، ئاددىي رېتسېپلار ئارقىلىق داۋالايتتى. تۇردى ئەھمەد ھاجىم ئۆزىنىڭ 90 يىلدىن كۆپرەك ئۆمرىنى ئۇيغۇر تېبابەتچىلىك ئىشلىرىغا بېغىشلاپ، خەلق ئاممىسىنىڭ ساقلىقنى ساقلاش ئىشلىرى ئۈچۈن ئۆچمەس تۆھپىلەرنى قوشقان. ئۇ ئۆزىنىڭ تېبابەتچىلىك ئەمەلىيىتى جەريانىدا ياراتقان مول تەجربىلىرىگە ئاساسەن، «ئۇيغۇر تېبابىتىدە كۆپ ئىشلىتىلىدىغان مۇرەككەپ دورا رېتسېپلىرى» دېگەن بۇ كىتابنى يېزىپ قالدۇرۇپ، ساقلىقنى ساقلاش، ئۇزۇن ئۆمۈر كۆرۈش جەھەتلەردىكى مول تەجربىلىرىنى كېيىنكىلەرنىڭ پايدىلىنىشىغا سۇنغان.

كىرىش سۆز

ئۇيغۇر تېبابەتچىلىكى ئۆزىدە قىممەتلىك بىلىم جاۋاھىراتلىرىنى توپلاپ ۋە ساقلاپ كېلىۋاتقان بىر خەزىنە. ئۇ قەدىمكى مەدەنىيەتكە ئىگە ئۇيغۇر خەلقىنىڭ ئۇزاق مۇددەتلىك تارىخىي تەرەققىياتى داۋامىدا كېسەللىكنىڭ ئالدىنى ئېلىش، ۋە ئۇنى داۋالاش تەبىئەت بىلەن تونۇشۇش، ھەرخىل ماددىلارنىڭ دورىلىق خۇسۇسىيىتى ۋە تېببىي جەھەتتىكى ئەھمىيىتىنى چۈشىنىش جەريانىدا ھاسىل قىلغان قىممەتلىك تەجرىبىلىرى ۋە ئاچچىق ساۋاقلارنىڭ يەكۈنى.

ئەمگەكچان، ئەقىل – پاراسەتلىك ئەجدادلىرىمىز ئۆز تۇرمۇشىدا ۋە ساقلىقنى ساقلاش داۋامىدا ھاسىل قىلغان تەجرىبە ساۋاقلارنى ئۈزلۈكسىز ھالدا خاتىرىلەپ، كېيىنكى ئەۋلادلارنىڭ پايدىلىنىشى ئۈچۈن مىراس قالدۇرۇپ كەلگەن.

خەلقىمىز ئىچىدە كۆپلىگەن ماھىر تېۋىپلار ئۇزاق يىللار داۋامىدا ھاسىل قىلغان داۋالاش ۋە دورىگەرلىك بىلىملىرىنى ئۈزلۈكسىز توپلاپ، خەلقىمىزنىڭ داۋالاش ئىشلىرى ئۈچۈن زور تۆھپەلەرنى قوشقان. ئۇلارنىڭ تېبابەت مىراسلىرىنى يىغىش، رەتلەپ نەشر قىلدۇرۇش ئارقىلىق خەلقىمىزگە يەتكۈزۈپ بېرىش — ئېلىمىز تېبابەتچىلىك ئىشلىرىنى تەرەققىي قىلدۇرۇشتا زور ئەھمىيەتكە ئىگە مۇھىم خىزمەت.

بۈگۈنكى كۈندە، پارتىيە ۋە ھۆكۈمەت بۇ خىزمەتنى چىڭ تۇتۇپ ئىشلىشىمىز ئۈچۈن پايدىلىق شارائىتلارنى يارىتىپ بەرمەكتە. بىز مۇشۇ پايدىلىق پۇرسەتنى قەدىرلەپ، ئاپتونوم رايونىمىز مىقياسىدا ئۇيغۇر تېبابەتچىلىكى بىلەن شۇغۇللىنىپ جامائەتچىلىككە

تونۇلغان ۋە ئۆزىگە خاس ئەمەلىي تەجرىبىلەرنى ھاسىل قىلغان داڭلىق تېۋىپلارنىڭ تېببىي مىراسلىرىنى يىغىش، رەتلەش ۋە نەشر قىلدۇرۇش خىزمىتىنى داۋاملىق چىڭ تۇتۇپ ئىشلىمەكچىمىز.

تۇردى ئەھمەد ھاجىم ئۇيغۇر تېبابەتچىلىكى ساھەسىدە بىر ئەسىردىن كۆپرەك ئەجىر سىڭدۇرۇپ، نۇرغۇن بىمارلارنى تۈرلۈك كېسەللىك ئازابىدىن قۇتۇلدۇرۇپ، خەلقنىڭ ھۆرمىتىگە، پارتىيە ۋە ھۆكۈمەتنىڭ ئەتىۋارلاپ ئىشلىتىشىگە ئېرىشكەن ھەمدە مول داۋا-لاش تەجرىبىلىرىنى ھاسىل قىلىپ يەكۈنلىگەن ماھىر تېۋىپ. ئۇنىڭ ئۇيغۇر تېبابىتىدىكى شۆھرىتى مەملىكىتىمىزدە كەڭ تارقىلىپلا قالماي، يەنە چەت ئەللەرگىمۇ تارقالغان.

ئۇنىڭ ھاياتى مەملىكىتىمىزدىكى، ھەتتا چەت ئەللەردىكى مۇنا-سۋەتلىك تەتقىقاتچىلارنىڭ دىققىتىگە ئائىل بولۇپ، ئۇزۇن ئۆمۈر كۆرۈش بويىچە بىر قاتار تەتقىقاتلارنىڭ قانات يېيىشىغا سەۋەب بولغان.

ئۇيغۇر تېبابەتچىلىكىنىڭ زامانىمىزغىچە يېتىپ كېلىشى ئۈچۈن ئۆزىنىڭ يۈرەك قېنىنى سەرپ قىلغان مەرھۇم ئۇيغۇر تېبابىتى ئالىمى تۇردى ئەھمەد ھاجىم ئۇزۇن يىل تىرىشىش نەتىجىسىدە «ئۇيغۇر تېبابىتىدە كۆپ ئىشلىتىلىدىغان مۇرەككەپ دورا رېتسېپلىرى» ناملىق بۇ كىتابنى يېزىپ چىققان.

1983 - يىلى خوتەن ۋىلايەتلىك سەھىيە باشقارمىسىنىڭ كۆ-غۇل بۆلۈشى بىلەن، مەخسۇس تەھرىر ھەيئىتى قۇرۇلۇپ، رەتلەش ۋە تەھرىرلەش خىزمىتى ئىشلەنگەن. بۇ خىزمەتلەرنى شىنجاڭ ئۇيغۇر تېبابىتى ئالىي تېخنىكومىنىڭ سابىق مۇدىرى مەرھۇم سالىي سا-بىر، ئابلىمىت يۈسۈپ ھاجىم، خوتەن ۋىلايەتلىك ئۇيغۇر تېبابەت دوختۇرخانىسىنىڭ سابىق باشلىقى تۇردى باقى قۇربان، مەرھۇم ھەبىبۇللا ئېلى ھاجىملار ئىشلىگەن.

مەزكۇر كىتاب خەلق ئارىسىدا «مىڭ رېتسېپ» نامى بىلەن

تارقىلىپ، كەڭ ئوقۇرمەنلەرنىڭ ئالقىشىغا ئېرىشكەن. مەن بۇ مۇ-
ناسىۋەت بىلەن خوتەن ۋىلايەتلىك سەھىيە باشقارمىسىغا، بۇ كىتاب-
نى رەتلەش ۋە تەھرىرلەش خىزمىتىنى ئىشلەش ئۈچۈن يۈرەك قې-
نىنى سەرپ قىلغان يۇقىرىقى مۇئەللىمىگە رەھمەت ئېيتىمەن.
كەڭ ئۇيغۇر تېبابىتى خادىملىرى ۋە ھەۋەسكارلىرىنىڭ بۇ
كىتابقا بولغان ئېھتىياجىنى، شۇنداقلا تۇردى ئەھمەد ھاجىمنىڭ
ئۇيغۇر تېبابىتىگە قوشقان غايەت زور تۆھپىسىنى نەزەرگە ئېلىپ،
بۇ كىتاب قايتىدىن تەكشۈرۈلۈپ، تۈزىتىشكە تېگىشلىك يەرلىرى
تۈزىتىلىپ نەشرگە تەييارلاندى.

ھەب، قۇرس تىپىدىكى دورىلارنىڭ تەييارلىنىشى ۋە مىقدارىنى
ئاپتونوم رايونلۇق ئۇيغۇر تېبابەت دوختۇرخانىسىنىڭ دورىگىرى
ئابدۇرېھىم ئابدۇكېرىم كۆرۈپ بېكىتىپ بەردى.

نەشرگە تەييارلاش جەريانىدا بەزى ئاتالغۇلار بىرلىككە كەلتۈ-
رۈلدى، بىرلىكلەر خەلقئارا ئۆلچەم بىرلىكلىرى بويىچە ئېلىندى.
كىتابتىكى رېتسىپلار كېسەللىك تۈرلىرى بويىچە قايتا رەتلىنىپ
تىزىپ چىقىلدى. پايدىلىنىشقا قۇلايلىق بولۇش ئۈچۈن، كىتابقا
كېسەللىك تەرتىپى بويىچە مۇندەرجە بېرىلدى. گەرچە بۇ كىتابنى
نەشرگە تەييارلاشتا نۇرغۇن تىرىشچانلىق كۆرسەتكەن بولساقمۇ،
ھەرخىل نۇقسانلاردىن خالىي بولالمىغان بولۇشىمىز مۇمكىن. كە-
سىپداشلارنىڭ ۋە ئوقۇرمەنلەرنىڭ تەنقىدىي تۈزىتىش پىكىرلىرىنى
بېرىشىنى سەمىمىي ئۈمىد قىلىمەن.

تۇرغۇن ئۆمەر

(شىنجاڭ ئۇيغۇر تېبابىتى ئالىي

تېخنىكومىنىڭ مۇدىرى)

2006 – يىل يانۋار

مۇندەرىجە

- 1 مۇرەككەپ دورىلار ھەققىدە چۈشەنچە
- 1 دورىلار نېمە ئۈچۈن مۇرەككەپلەشتۈرۈلىدۇ؟
- مۇرەككەپ دورىلارنىڭ تەركىبىدىكى يەككە دورىلارنىڭ مىقدارى
ۋە بىر قېتىملىق ئىستېمال مىقدارى نېمىگە ئاساسەن
2 بەلگىلىنىدۇ؟
- 3 مۇرەككەپ دورىلارنىڭ مىزاجى ۋە تەبىئىتى قانداق بەلگىلىنىدۇ؟...
- 5 مۇرەككەپ دورىلارنىڭ شەكىللىرى
- 5 خېمىر دورىلار
- 5 ئىتىرىفىللار
- 7 ئايارەنچىلەر
- 7 تەرياقىلار
- 8 جاۋارشىلار
- 9 مەجۇناتلار
- 10 لۇبۇبلار
- 11 لوئۇقلار
- 11 قاتتىق دورىلار
- 11 بانادۇقلار
- 12 ھەبىلەر (كۇمىلاچىلار)
- 12 قۇرسىلار
- 13 تالقان دورىلار
- 13 سۇفۇپلار
- 14 سۇنۇنلار
- 14 سۈرمىلەر ۋە سەپىملەر

15	سۇيۇق دورىلار
15	شەرىپەتلەر
16	ئەرەقلەر
16	مۇراپىلار
17	گۈلچەنتلەر
17	چىلانمىلار
17	لۇئابلار
18	سىرتتىن ئىشلىتىلىدىغان دورىلار
18	ياغلار
18	مەلھەملەر
19	زىماتلار
19	ھۆقىنىلەر(كىلىزىملار)
20	قۇتۇرلار(تامچىلار)
	مېڭە ۋە نېرۋا كېسەللىكلىرىنى داۋالاشتا ئىشلىتىلىدىغان
20	دورا رېتسېپلىرى
20	مەجۇنى ئايارەنج پەيىقىرا
21	ئايارەج جالىنۇس
22	ئايارەج لوغانزىيا
22	مەجۇنى ئەنقەرۇيىي كەبىر
23	ئەتۇسى پالەچ
23	ئەتۇسى مۇقەۋۋى
23	ئىتىرىفىل ئەپتىمۇن
24	ئىتىرىفىل ئۇستقۇددۇس
25	ئىتىرىفىل سەغىر
25	ئىتىرىفىل زامانى
26	ئىتىرىفىل كەشنىز
27	ئىتىرىفىل كەبىر

27	بايادەيقۇس
28	بەر شىشا
29	بۇخۇر
29	بۇخۇر غەشىيان
30	بۇخۇر سۇدائى ھار
30	بۇخۇر سۇدائى بارىد
30	بۇخۇر نەزلە
31	بۇخۇر سەرئى
31	پاشۇيە
32	پۇلۇنىيائى پارىسى
32	پۇلۇنىيائى مەھمۇدى
33	پۇختە جوش
34	جاۋارش نىسيان
34	ھەببى ئۇستقۇددۇس
34	ھەببى ئىستەمخىقۇن
35	ھەببى مۇرمەككى
35	ھەببى تەشەننۇج
36	ھەببى زەھەپ
36	ھەببى سەبرى مالىخۇلىيائى
36	ھەببى سەكبىنەج
37	ھەببى سەرئى
37	ھەببى شەترەنجى
38	ھەببى شىپا مۇسەككىن
38	ھەببى پالەچ
39	ھەببى پەرىپىيۇن
39	ھەببى كۈنتۈۋالى
40	ھەببى لەقۋا

40	 ھەببى لاجىۋەرد
40	 ھەببى مۇنىشت
41	 داۋائۇسسىيەت
41	 داۋايى سۇدائى سەپراۋى
42	 داۋايى سۇدائى بەلغىمى
42	 داۋايى پالەچ
42	 داۋايى مۇخەددىر
43	 داۋايى نىسيان
43	 رەۋغىنى بادام شېرىن
43	 رەۋغىنى بادام تەلىخ
44	 رەۋغىنى بالادۇر
44	 رەۋغىنى بىدەنجىر
45	 رەۋغىنى جويۇز
45	 رەۋغىنى خەس
46	 رەۋغىنى خەشخاش
46	 رەۋغىنى رەيھان
47	 رەۋغىنى سۇزاپ
47	 رەۋغىنى شۇنىز
47	 رەۋغىنى پەرىمىيۇن
48	 رەۋغىنى قۇستە
48	 رەۋغىنى كەدۇ
49	 رەۋغىنى گۈل
49	 رەۋغىنى لۇبۇبى سەبئە
50	 رەۋغىنى مۇبارەك
50	 رەۋغىنى مۇرەتتىپ
51	 زىمادى قەنتەرىيۇن
51	 سىركەنجىبىن ئەپتىمۇنى

52		سۇيۇپى ئەرەستاتالىس
52		سۇيۇپى ئەپتىمۇن
52		سۇيۇپى كىبرىت
53		سۇيۇپى مەرۋايىت
53		سۇيۇپى مۇنەششىت
54		سۇيۇپى مۇنەۋۋىم
54		سۇيۇپى مۇنەققى
54		سۇيۇپى نەسىيان
55		شەرىبىتى خەشخاش
55		شەرىبىتى ئەبرىشىم
56		شەرىبىتى ئەبرىشىم مۇقەۋۋى
57		شەرىبىتى ئەپسەنتىن (I)
57		شەرىبىتى ئەپسەنتىن (II)
58		شەرىبىتى رەيھان
58		شەرىبىتى نېلۇپەر
59		قۇرسى مۇنەۋۋىم ھار
59		قۇرسى مۇنەۋۋىم بارىد
59		قۇرسى مۇنەۋۋىم
60		مەجۈنى سوقرات
61		مەجۈنى پەلاسىپە
62		مەجۈنى سىيسالىۇس
62		مەجۈنى پولات
63		مەجۈنى مۇبەددىلۇلمىزاج
64		مەجۈنى مۇقەۋۋى
64		مەجۈنى مۇپەررەھ
65		مەجۈنى مۇخەللىسى ئەكبەر
65		مەجۈنى نەسىيان

66	 مەجۈنى نۇجاھ
66	 مەجۈنى سوم
68	 مۇپەررىھى ئەبرىشم
68	 مۇپەررىھى ئەزەم
69	 مۇپەررىھى ھار ئەسەبى
70	 مۇپەررىھى ھار سەغىر
70	 مۇپەررىھى سەغىر مۆتىدىل
70	 مۇپەررىھى مۇنشىت
71	 مۇپەررىھى ياقۇتى
72	 مەتبۇخى مائۇلئۇسۇل
73	 مائۇل ھەسەل
73	 مەتبۇخى ئۇنناپ
74	 مەتبۇخى كىشىمىش
74	 نۇقۇئى ھامىز
75	 نۇقۇئى ھېلىلە
75	 نۇقۇئى كەشىنىز
75	 نۇقۇئى پەۋاكىھ
76	 نۇقۇئى مۇرەتتىپ
76	 نۇتۇلى سەدرى
77	 نۇپۇخى سەكتە
77	 نۇپۇخى پالەچ
77	 نۇقۇئى سەبرى (I)
78	 نۇقۇئى سەبرى (II)
78	 نۇتۇلى سەرسام
78	 نۇتۇلى سودائى سەۋدائى
79	 نۇتۇلى سودائى ھار
79	 نۇتۇلى سودائى سەپراۋى

79	نۇتۇلى جۇنۇن
80	نۇتۇلى سەھرى
80	نۇتۇلى بۇخۇرى
80	نوپۇخى سەرئى
81	نوپۇخى سۇبات
81	نوپۇخى ئەتتەس
81	نوتۇلى سەكتە
82	نوتۇلى سوئا
82	نوتۇلى سۇبات
82	نوتۇلى مۇنەۋۋىم
82	ۋۇجۇرى سەرئى (I)
83	ۋۇجۇرى سەرئى (II)
83	ۋۇجۇرى ئومۇسبىيان
83	ياقۇتى مۇقەۋۋى
84	ياقۇتى بۇئەلى
	رەك قان تومۇر سىستېمىسى كېسەللىكلىرىنى داۋالاشتا
85	شلتىلىدىغان دورا رېتسېپلىرى
85	ئادەتتىكى نۇشدارى
86	ئالىي نۇسخىلىق نۇشدارى
86	جاۋارش جالنىس
87	جاۋارش مارجان
88	داۋايى خافاقان بارىد
88	داۋايى سەندەل
89	داۋايى مىشكى ھۇلوۋ
89	مەجۇنى داۋايى مىشكى مور
90	مەجۇنى داۋايى مىشكى تەلىخ
91	مەجۇنى داۋايى مىشكى بارىد